

Zadanie 11.3. Przygotowanie raportu dotyczącego stanu pszczelarstwa w Polsce oraz analiza jakości (autentyczności/zanieczyszczeń i/lub zafałszowań) miodu importowanego z Ukrainy.

Realizacja zadania oparta była o dwa cele.

- Pierwszy dotyczył opracowania raportu dotyczącego stanu pszczelarstwa w Polsce w 2023 roku zgodnie z wytycznymi zawartymi w Załączniku do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2022/1475 z dnia 6 września 2022 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 w odniesieniu do ewaluacji planów strategicznych WPR oraz dostarczania informacji na potrzeby monitorowania i ewaluacji.
- Drugi obejmował analizę jakości (autentyczności/zanieczyszczeń i/lub zafałszowań) miodu importowanego z Ukrainy.

Opracowany raport prezentuje stan krajowego pszczelarstwa w zakresie liczby rodzin pszczelich, napszczelenia (liczby pni/km²), liczby pszczelarzy oraz struktury pasiek. Obejmuje także analizę cen miodu w zależności od kierunków dystrybucji, ocenę kosztów prowadzenia pasiek w odniesieniu do skali produkcji oraz poziom handlu zagranicznego na rynku miodu. W opracowaniu wykorzystano materiały pochodzące z: Inspekcji Weterynaryjnej (rejstry gospodarstw pasiecznych gromadzone przez Powiatowe Inspektoraty Weterynarii – stan na 31 października 2023 r.), Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz własne analizy rynku.

Według danych z Inspekcji Weterynaryjnej w kraju jest 2,35 mln rodzin pszczelich. W ciągu roku ich liczba wzrosła o 7,95% (171,3 tys.). Pszczelarstwem zajmuje się 97 tys. osób. W ujęciu rocznym przybyło 6,5% nowych pszczelarzy (ok. 5,9 tys.). Prawie 63 tys. osób prowadzi pasieki nieprzekraczające 20 rodzin pszczelich. Gospodarstwa o średniej skali przedsięwzięcia (od 21 do 50 pni) posiada ok. 24 tys. pszczelarzy. Nieco większą produkcją pszczelarską (od 51 do 80 uli) zajmuje się 7,6 tys. osób. Pszczelarzy, których pasieki zaliczane są do działów specjalnych produkcji rolnej (powyżej 80 uli) jest 2,1 tys. Średniej wielkości gospodarstwo pasieczne składa się z nieco ponad 24 pni pszczelich. Pozyskany w pasiekach miód sprzedawany jest w ramach trzech kanałów dystrybucji: sprzedaży bezpośredniej, sprzedaży hurtowej, sprzedaży detalicznej. Ostateczna cena zależy od sposobu wprowadzenia miodu na rynek i jego odmiany. W 2023 roku odnotowano istotny spadek cen miodów wiosennych (wielokwiatowy i rzepakowy) oraz letnich (akacjowy, lipowy i gryczany) w obrębie skupu hurtowego. Prowadzenie działalności pasiecznej wiąże się z niemałymi kosztami. W przeliczeniu na jedną rodzinę pszczelą wynoszą 449 zł w przypadku pasiek amatorskich oraz 525 zł w przypadku pasiek towarowych. Deficyt wynoszący 18,2 mln EUR to rezultat handlu zagranicznego na rynku miodu w 2022 roku. Wolumen eksportu objął 15 tys. ton, zaś ilość przywiezionego produktu wyniosła niemal 32 tys. ton. Od stycznia do września 2023 roku sprzedano za granicę 10 tys. ton miodu, zaś do kraju trafiło ponad 19,5 tys. ton tego produktu. Bilans handlowy za 9 miesięcy wyniósł: -9,6 mln EUR.

W celu zbadania miodu pochodzącego z Ukrainy, przez Graniczne Inspektoraty Weterynarii zostały pobrane próbki miodu w kilku punktach granicznych (Dorohusk, Hrebenne, Koroszczyn, Korczowa).

W Laboratorium Badania Jakości Produktów Pszczelich w Puławach wykonano analizy pochodzenia botanicznego i geograficznego oraz sprawdzono parametry fizykochemiczne decydujące o jakości. Analizami objęto 20 próbek.

Obraz pyłkowy analizowanych miodów był charakterystyczny dla strefy klimatycznej Europy Wschodniej i Europy Południowo-Wschodniej. Na podstawie cech organoleptycznych i wyników analizy pyłkowej 6 próbek zaklasyfikowano jako miód słonecznikowy. W pozostałych próbkach stwierdzono wysoką całkowitą liczbę ziaren pyłku, co może wskazywać na doproszenie miodu pyłkiem z pierzgi. Z tego powodu procentowy skład nektaru w miodzie może być inny, niż wskazuje wynik analizy pyłkowej. Z tej przyczyny nie sposób określić pochodzenia botanicznego tych próbek. Badane miody w większości spełniały obowiązujące wymagania jakościowe określone w Rozporządzeniu MRiRW z dnia 3.10.2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej miodu (Dz.U. Nr 181, poz.1773 z późn. zm.). W przypadku jednej próbki wymagania te nie były spełnione, gdyż zawartość zanieczyszczeń mechanicznych przewyższała dopuszczalny poziom 0,1%, a ponadto w obrazie mikroskopowym preparatu zaobserwowano dość liczne komórki drożdży osmofilnych, co może oznaczać początki procesu fermentacji tej próbki. Rozwój drożdży osmofilnych prowadzi do zmian we właściwościach organoleptycznych. Oznaki fermentacji są cechą dyskwalifikującą, miód sfermentowany powinien być wyeliminowany z obrotu i spożycia. Na podstawie wyników oznaczeń liczby diastazowej i zawartości aminokwasu proliny, miody z Ukrainy charakteryzowały się niską wartością biologiczną. Z punktu widzenia potrzeb człowieka nie stanowią produktów o pożądanym wysokich właściwościach prozdrowotnych.

W Zakładzie Badania Bezpieczeństwa Żywności w Skierniewicach wykonano badania pozostałości środków ochrony roślin.

Tylko 3 spośród 20 poddanych analizie próbek była wolna od pozostałości środków ochrony roślin. W pozostałych miodach najczęściej wykrywano insektycydy neonikotynowe (tiachlopyrd lub acetamipryd) lub glifosat. W 4 próbkach stwierdzono pozostałości wszystkich substancji. Zawartość środków ochrony roślin w badanym miodzie ukraińskim nie przekracza najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości (NDP) w miodzie wyspecyfikowanych w aktualnym Rozporządzenia WE nr 396/2005 z późn. zm.